

רשימות חוברת קב

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"ק פרשת בלק, י"ד תמוז, הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו — חלקה הראשון של הרשימה ד"פנחס, יד' תמוז ש"ת", בענין "ארבעה צריכין להודות" (המשך וסיום הרשימה, יצא לאור — בעזה"י — לקראת ש"פ פינחס). לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכת"ק, בא גם פיענוח ותיבות-קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראי מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים"

עש"ק פ' בלק, ה'תשנ"ז
ברוקלין, נ.י.

פנחס, יד' תמוז ש"ת.

א"ר יודא אמר רב ד' צריכין להודות ימח"א (ברכות נד:). בקרא מאח"י. ביד הל' ברכות (י' ח') חא"י"ם. בתוס' ברכות ושבת ( ) — בשם רה"ג — בקרא המסוכנים יותר תחלה, בש"ס המצוין יותר תחלה. לעיין בערוך. (לעיין בזה כנפי יונה ח"ג ס"ו או ס"ב). ובשברי לוחות ט, ב טעם לסדר ולאריכות בש"ס.

כללות הענין: עכדו"ד צריך להודות, ובפרט בענין שהוא למע' מהטו"ד, היינו שאינו בשוה"ד, הרי מדה כנגד מדה גם עליו להודות, מל' מודים חכ', היינו שמתחלה לא הסכימו ע"ז, וגם בנדו"ד צריך להודות, היינו לקבל עליו ענין עומ"ש גם אם השכל מסכים.

הארבעה, אפ"ל בכמה אופנים: חלוקה כללית האדם והעולם. העולם לים ויבשה. יבשה לישוב ומדבר. ובכאו"א אפשרית הצלה מסכנה: חולה (אדם עצמו) ביהא"ס (ישוב) י"מ.

בדקות יותר: חלוקה באדם גופא: גוף ונפש. להיותם הפכים צ"ל ממוצע המחברם. כל ממוצע המחבר הפכים צ"ל בו מענין שניהם. וכמארז"ל במרע"ה שהי' העומד ביניכם ובין ה"א (דברים), איש האלקים מחציו ולמע' אלק' מחציו ולמטה איש ( ). וכן תורה, דישראל מתקשראן באוריתא ואוריתא בק' (זח"ג עג), היא מעין האדם, וכמארז"ל ( ) דנק' אדם וכמש"נ וזאת התורה אדם, וכללות ענינה בי' המצות שהם כנגד רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת, והיא חכ' ורצונו של הק'. גם עליו דרז"ל ( ) עוטה אור כשלמה דהלבוש נעשה לפי מדת הלבוש. וכ"ה גם בחבור גו"נ נעשה ע"י אכור"ש — מעין הגוף — דנעשה מהם דם (לעיין סד"ה הנך יפה), שברוחניותו שורה הנפש. וע"י הרוח חיים — מעין הנשמה. חלל השמאלי והימני (לקו"ת לבכתני).

ונקט דוגמא בכאו"א מאלה: ביהא"ס — שהאדם שלם בגו"נ והסכנה מבחוץ. מדבר, דהם רעבים גם צמאים גו', כל' הכתוב — אכור"ש. ים, סכנת טביעה, העדר דרוח חיים, דלכן בא במקום חנק (כתובות סנה'). וסכנת גוף או נפש כמו שהם בפ"ע — לא חבורם — ה"ז נעשה חולה.

ברוחניות: מדבר — מל', מ"ם פתוחה ארץ לא זרועה, ויצא בשלום. חבוש, היפוך הליכה וצמיחה, ז"א במיצר הגרון, ויצא משם.

חולה, בגימט' מט', שחסר שער הנו"ן, ונתרפא. ים החכ', שאם אין הספינה כתיקונה מסוכן לטביעה. ובכל אלו צריך להודות, כתר, קעומ"ש, למע' מטו"ד, שאף לאחר כל השגות אלו, בהמות הייתי עמך.

פנחס, יד' תמוז ש"ת.

א. "אמר רב יודא אמר רב ארבעה צריכין להודות יורדי הים הולכי מדברות ומי שהי' חולה ונתרפא ומי שהי' חבוש בבית האסורים" — שסדרם ימח"א: ים מדבר חולה אסורים (ברכות נד, ב).

ולהעיר, שבש"ס שינה מסדרם בקרא' "תעו במדבר גו' יושבי חושך וצלמות אסירי עני וברזל גו' אוילים מדרך פשעם ומעוונותיהם יתענו (ביסורי חלאים) וגו' יורדי הים וגו'" — שסדרם מאח"י: מדבר אסורים חולה ים.

וביד הל' ברכות (פ"י ה"ח): "ארבעה צריכין להודות, חולה שנתרפא וחבוש שיצא מבית האסורים ויורדי הים כשעלו והולכי דרכים כשיגיעו לישוב" — שסדרם חאי"ם: חולה אסורים ים מדבר.

ומבואר בתוס' ברכות (שם) ושבת (ב, א) — בשם רב האי גאון — שבקרא נקט המסוכנים יותר תחלה, ובש"ס, המצויין יותר תחלה. לעיין בערוך². (לעיין בזה בכנפי יונה ח"ג סי' ס"ו או ס"ב³). ובשברי לוחות ט, ב — טעם לסדר ולאריכות בש"ס.

ב. וביאור כללות הענין:

ובהקדמה — שעל כל דבר ודבר צריך להודות לה'. ובפרט בענין שהוא למעלה מהטעם ודעת, היינו, ענין שאינו בשורת הדין, הרי מצד ההנהגה ד"מדה כנגד מדה"⁴, גם עליו להודות — לא רק מלשון תודה אלא גם מלשון "מודים חכמים", היינו, שמתחלה לא

(1) תהלים קז, ד-כג.

(2) ערך ארבע, שמביא בשם רב האי גאון להיפך — "דקראי סדירי לפום דשכיח טפי .. דשמעתא סדירין לפום הקרובים לסכנה כו'", ומסיים, "ופליאה שבעלי התוספ' כתבו בהיפך מסברת רה"ג" (נעתק ב"רשימות" חוברת יא ע' 5 הערה 7).

(3) ושם (סי' סב), ששינוי הסדר בכתוב ובגמרא הוא בהתאם לב' הסדרים דשם הוי' (נעתק ב"רשימות" הנ"ל הערה 1).

(4) מאמר שבירי לוחות (להרמ"ע מפאנו) — בעל הכנפי יונה. ושם, אותו התוכן שבספרו כנפי יונה.

(5) נדרים לב, א. סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך.

הסכימו על זה, וגם בנדו"ד צריך להודות, היינו, לקבל עליו ענין עול מלכות שמים, גם אם השכל מסכים⁶.

וביאור תוכנם של הארבעה שצריכים להודות — אפשר לומר בכמה אופנים, כדלקמן.

ג. אופן הא':

החלוקה דארבעה היא חלוקה כללית דהאדם והעולם, חלוקת העולם עצמו לים ויבשה, וחלוקת היבשה לישוב ומדבר. ובכאן"א מהם אפשרית סכנה וגם הצלה מסכנה, שעל זה צריך להודות.

והם: חולה (סכנה מצד האדם עצמו), בית האסורים (סכנה מצד העולם, בהחלק שבו נמצא האדם ע"ד הרגיל — ישוב), ים ומדבר (סכנה מצד העולם, בשאר החלוקות שבו: החלוקה לים ויבשה, והחלוקה דיבשה לישוב ומדבר)⁷.

ד. אופן הב' — בדקות יותר:

ובהקדמה — שנוסף על החלוקה דהאדם והעולם, יש גם חלוקה באדם גופא: גוף ונפש, אשר, להיותם הפכים, צריך להיות ממוצע המחברם (כדלקמן).

והנה, כל ממוצע המחבר הפכים צריך להיות בו מענין שניהם. וכמארז"ל במשה רבינו ע"ה שהי' ממוצע המחבר⁸, העומד ביניכם ובין ה' אלקיכם (דברים ה, ה⁹) — שנקרא "איש האלקים"¹⁰, שיש בו מעין שניהם: מחציו ולמעלה אלקים, מחציו ולמטה איש (דב"ר פי"א, ד).

וכן תורה שהיא ממוצע בין ישראל להקב"ה, דישראל מתקשראן באוריתא ואוריתא בקב"ה (זח"ג עג, א), יש בה מעין שניהם: התורה היא מעין האדם, וכמארז"ל (י¹¹) דהתורה נקראת אדם,

6 כ"ה בגכתי"ק. ואולי צ"ל: גם אם אין השכל מסכים (כמו ב"מודים חכמים", אף שמתחילה לא הסכימו על זה)*.

7 להעיר, שאופן זה מתאים להסדר שבי"ד — חא"ם.

8 ראה סה"ש תורת שלום ע' 158.

9 "אנכי עומד בין ה' וביניכם".

10 ר"פ ברכה. תהלים צ, א.

11 זהר ח"ב קיז, ב. ח"ג כט, ב.

* ואולי אפ"ל שהפירוש הוא שגם אם השכל מסכים, צ"ל ענין של הודאה שלמעלה מהשכל — ע"ד מ"ש לקמן (סוס"ה) "שאף לאחר כל השגות אלו, בהמות הייתי עמך".

וכמו שנאמר¹² "וזאת התורה אדם", וכללות ענינה הוא ביאור המצות שהם כנגד רמ"ח אברים ושס"ה גידים, רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת¹³. והיא גם מעין הקב"ה — להיותה חכמתו ורצונו של הקב"ה. וגם, עלי' דרשו רז"ל⁽¹⁴⁾ "עוטה אור כשלמה"¹⁵, שהיא לבושו של הקב"ה, שבזה מודגש היותה מעין הקב"ה, דהלבוש נעשה לפי מדת הלובוש.

וכן הוא גם בחיבור גוף ונפש — שנעשה ע"י ממוצע שיש בו מענין שניהם:

חיבור גוף ונפש נעשה ע"י אכילה ושתי' — מעין הגוף — דנעשה מהם דם (לעיין לקו"ת שה"ש סד"ה הנך יפה¹⁶), שברוחניותו שורה הנפש; וגם ע"י הרוח חיים — מעין הנשמה. וזהו תפקידם של חלל השמאלי והימני שבלב, "חלל השמאלי הוא משכן הדם וחלל הימני הוא מלא אור ורוח שהוא עיקר הרוח חיים" (לקו"ת שה"ש בהביאור לד"ה לבכתני¹⁷).

ונקט דוגמא של הצלה מסכנה בכאו"א מארבעה אלה — סכנה מהעולם שמחוץ להאדם, סכנה מצד חוסר הממוצע שמחבר גוף ונפש (אכילה ושתי' או רוח חיים), וסכנה מצד האדם עצמו:

בית האסורים — שהאדם שלם בגוף ונפש, והסכנה היא מהעולם שמבחוץ הימנו.

מדבר — שהסכנה היא (לא מבחוץ, אלא) באופן דהם (הגוף והנפש) עצמם "רעבים גם צמאים גו'", כלשון הכתוב¹⁸ — העדר אכילה ושתי'.

(12) חוקת יט, יד.

(13) זח"א קע, ב.

(14) ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פו, א. צא, ב. ובהנסמן שם.

(15) תהלים קד, ב.

(16) ושם (יד, ב): "אכילה הוא מה שמתברר המאכל ונהפך לדם ונכלל בבחינת חיצונית הלב". וממשיך, "אבל פנימיות הלב הוא למעלה מבחינת אכילה.. וע"ז נאמר להחיותם ברעב". — ומזה מובן שאכילה ושתי' היא דרגא תחתונה בהחיבור דגוף ונפש.

(17) לא, א. — ומוסיף שם, ש"הדם בעצמו לא הי' יכול להתפשט ולהלוך בכל האיברים זולתי הרוח חיים שמוליכו, וגם עוד נוסף ברוח החיים שממשיך אל המוח ומחבר את המוח אל הלב כו'" (וראה גם "מ"מ, הגהות והערות קצרות לסש"ב" ע' עח).

(18) תהלים קז, ה. — ואולי הכוונה להדגיש (גם) שבכתוב נאמר "נפשם בהם תתעטף", היינו, שהרעב והצמא הוא גם בנוגע להנפש.

ים — סכנת טביעה, העדר דרוח חיים, דלכן מצינו שטביעה בא במקום חנק (כתובות ל, ב. סנהדרין לו, ב¹⁹).

וסכנת גוף או נפש כמו שהם בפני עצמם — לא סכנה בחיבורם מצד העדר האכילה ושתי' או רוח חיים — הרי זה נעשה חולה.

ה. אופן הג' — ברוחניות:

מדבר — מורה על בחי' המלכות בירידתה לבי"ע שאז נקראת "מדבר" במ"ם פתוחה (לפי שיש לה פתח ומבוא לחיצונים כו)²⁰, "ארץ לא זרועה"²¹. ואעפ"כ יצא בשלום.

חבוש — היפוך הליכה וצמיחה — מורה על בחי' ז"א (מדות, שהם בחי' צומח²²) כפי שהוא במיצר הגרוך²³, שאז הוא במצב דהיפך הליכה וצמיחה. ויצא משם.

חולה — בגימטריא מט', כנגד מ"ט שערי בינה, ונקרא "חולה" לפי שחסר לו שער הנו"ן²⁴. ונתרפא.

ים — מורה על ים החכמה²⁵, שצריך לילך בו בספינה דוקא, ואם אין הספינה כתיקונה, ה"ז מסוכן לטביעה²⁶.

ובכל אלו צריך להודות — הודאה היא בחי' כתר, שענינו בעבודה קבלת עול מלכות שמים, למעלה מטעם ודעת, היינו, שאף לאחר כל השגות אלו (עד לשער הנו"ן דבינה וים החכמה), הרי הוא בבחינת "בהמות הייתי עמך"²⁷.

(19) ושם: "מי שנתחייב חנק .. טובע בנהר כו".

(20) לקו"ת במדבר ב, ב.

(21) לשון הכתוב — ירמי' ב, ב. וראה לקו"ת שם, ג.

(22) ראה תו"א בראשית ד, א: "המדות הן בחי' צומח שהרי התפעלות קטנה בתחלתה מתלהבת אח"כ עד שתהי' שלהבת עזה כו", וצמיחתם הוא מן השכל .. ובמשל למעלה .. ז"א דאצי' שהוא המדות נק' צומח וכו".

(23) ראה תו"א וראא נח, ב ואילך, ש"להיות המשכת המוחין מן הראש ללב הוא ע"י אמצעות הגרון דוקא", ומבאר שבהיותם בגרון "הם בתכלית המצר והקטנות .. לגבי המוחין .. וגם לגבי המדות שבלב, שכשנעשה מהות מדה הנה אז השכל מגדיל המדה להיות בהתפשטות רב, משא"כ בגרון אינו עדיין מהות מדה בהתגלות כו".

(24) טעמי המצות ר"פ וירא — הובא בלקו"ת ברכה צז, ב. ובכ"מ.

(25) ראה קה"י ערך ים: "חכמה נקרא ים עלאה".

(26) להעיר, שהסדר באופן זה (מלמטה למעלה) מתאים להסדר שבכתוב — מאח"י.

(27) לשון הכתוב — תהלים עג, כב. וראה תניא פ"ח (כד, א).